

Program

Policy

Handlingsplan

Riktlinje

Program för social hållbarhet

Antaget av kommunfullmäktige

6 september 2018

DNR: 2016/01180

VÄSTERÅS STAD

Program	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad
Policy	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet i koncernen Västerås stad
Handlingsplan	anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen
Riktlinje	säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande i koncernen Västerås stad

Innehållsförteckning	
Sammanfattning.....	4
Inledning – Hållbar utveckling	5
Bakgrund	6
Utgångspunkter för programmet.....	7
Svensk grundlag	7
Stadens vision och Agenda 2030	7
Barnrättsperspektivet	8
Målbild – ett socialt hållbart Västerås	9
UTHÅLLIGHET I VARJE TID, PÅ VARJE PLATS	9
ALLAS RÄTTIGHETER ALLAS OCH ENVARS ANSVAR	9
VÄRDEGRUND	9
SAMVERKAN BLIR SAMHANDLING	9
FRAMTIDSOPTIMISM	9
Västerås stads övergripande riktning för arbetet för social hållbarhet10	
Goda livsvillkor	10
STÄRKT HÄLSA OCH MOTVERKANDE AV ALLA FORMER AV HÄLSOHOT	10
UTBILDNING SOM ÄR LIKVÄRDIG OCH INKLUDERANDE OCH SOM FRÄMJAR HÅLLBAR UTVECKLING	11
INDIVIDENS RÄTT TILL ARBETE OCH SYSSELSÄTTNING.....	11
TILLGÅNG TILL FULLGODA, SÄKRA OCH EKONOMISKT ÖVERKOMLIGA BOSTÄDER FÖR ALLA	11
Demokrati, delaktighet och medskapande	11
INKLUDERING, SAMHANDLING OCH DEMOKRATI	11
TRYGGHET OCH LEVANDE KOMMUNDELAR	12
Programmets genomförande.....	13
Avslutande ord.....	13

Sammanfattning

Program för social hållbarhet är ett av Västerås stads styrdokument. Syftet med programmet är att skapa förutsättningar för alla invånare i Västerås att leva i ett socialt hållbart samhälle.

Programmet är kommunövergripande och vill involvera och inspirera stadens näringsliv, föreningar och invånare att delta i arbetet för ett socialt hållbart Västerås.

Programmet är framtaget i en bred dialog med såväl förvaltningar som bolag, näringsliv, offentliga verksamheter och civila samhället, samt barn och ungdomar.

Programmet utgår från nationella samt internationella överenskommelser och stadens vision och det bygger på en gemensam målbild:

”Vi ska vi verka för en ort som för lång tid framöver och med gemensamma vägval skapar jämlika förutsättningar, en stark tillit som leder till en aldrig sviktande tro på en god framtid.”

Programmet omfattar två huvudområden med koppling till individen och samhället. Till huvudområdena finns det totalt sex målområden, vilka är sprungna ur Agenda 2030-målen:

- Goda livsvillkor utifrån individens förutsättningar och behov
 - Stärkt hälsa och motverkande av alla former av hälsohot.
 - Utbildning som är likvärdig och inkluderande och som främjar hållbar utveckling-
 - Individens rätt till arbete och sysselsättning.
 - Tillgång till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder för alla
- Demokrati, delaktighet och medskapande för ett socialt hållbart samhälle
 - Inkludering, samhandling och demokrati
 - Trygghet och levande kommundelar

Till programmet fastställs en årlig handlingsplan, genom vilken vi säkerställer den gemensamma förflyttningen mot ett socialt hållbart Västerås.

Inledning – Hållbar utveckling

Samhället förändras hela tiden. Förändringen är resultatet av många krafter, exempelvis megatrenderna globalisering, urbanisering och digitalisering. De påverkar enskilt och gemensamt och ändrar samhället. Denna förändring går att påverka och få den att gå i en önskvärd riktning. Västerås stads önskade riktning är att samhället utvecklas hållbart.

Hållbar utveckling definieras så här av Världskommissionen:

” [...] en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.”¹

För Västerås del definierar vi det så här:

Västerås är en plats för oss – för barnen, dig, mig och alla andra.

När allt det som är Västerås mår bra, då trivs vi som bäst.

I det hållbara Västerås:

- *har vi tillsammans möjligheten och ansvaret att skapa, bygga och förbättra vårt Västerås.*
- *bevaras och utvecklas miljön.*
- *har vi framtidstro, jämlika förutsättningar och tillit till varandra vilket gör att vi vågar testa våra vingar.*

I den hållbara staden utan gränser har vi alla världens möjligheter nu och i framtiden.

I dag har de flesta av oss i Västerås möjligheten att leva och bo hälsosamt, i en god miljö – socialt, ekologiskt och ekonomiskt. Den möjligheten ska vi även ge till kommande generationer.

Villkoren för det hållbara samhället innebär att vi ska:

- skydda ekologiska värden
- hushålla med resurserna ekonomiskt
- trygga sociala förutsättningar

De tre dimensionerna är beroende av varandra. Tillsammans blir de en grund för hur vi förstår, uppskattar och möjliggör vår egen hållbara utveckling.

Den sociala dimensionen fokuserar på människors grundläggande livsvillkor. Det handlar också om samverkan mellan individer, i grupper och i samhället. För att denna samverkan ska fungera behöver vi ha en rad överenskommelser kring värderingar, ansvar, handlingar, normer och förhållningssätt.

¹ hämtad ur Brundtland-rapporten som skrevs av Världskommissionen för miljö och utveckling på FNs uppdrag

Bakgrund

Programmet för social hållbarhet är ett övergripande program som relaterar till och förstärker stadens övriga tre program som beskriver inriktningen för vårt hållbarhetsarbete. Dessa tre är översiktsplanen, miljöprogrammet och näringslivsprogrammet.

Programmet för social hållbarhet uttrycker värdegrunder, förhållningssätt och strategier för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad ur ett socialt perspektiv. Det är framtaget i dialog med invånare, myndigheter, företag och civilsamhället. Dialogen har syftat till att säkerställa ökad kunskap, engagemang, och tydlig riktning i arbetet för att nå en mer socialt hållbar stad. Ett lyckat genomförande med hög måluppfyllelse behöver kraften hos dessa aktörer.

Programmet bygger på internationella konventioner, den svenska grundlagen, vår gemensamma värdegrund och visionen för Västerås stad.

Programmet visar vägen för vad Västerås är, kan vara och vill bli. Utveckling är uthållighet; arbetet vi gör i dag är till nytta för framtidens invånare.

Programmet fokuserar på de aspekter som vi alltid bör bära med oss från tanke till handling – exempelvis när vi utformar aktiviteter och verksamheter.

Social hållbarhet bygger på tre principer för vår gemensamma utveckling:

- vi ges **jämlika förutsättningar** för att tillfredsställa grundläggande behov
- vi har **tillit** i relationer, i lokalsamhället och till samhället i stort
- vi har **framtidstro** som bidrar till individens och samhällets utveckling

Dessa principer rör människor var vi än lever, verkar och bor, globalt som lokalt. Genom att använda principerna får vi verktyg för att utveckla förutsättningarna för ett socialt hållbart Västerås. Principerna säkerställer att vi i våra vardagliga, gemensamma handlingar skapar ett hållbart Västerås. Den sociala hållbarheten ska bevakas och bejakas för samhällets svaga och starka röster – i alla sammanhang.

Utgångspunkter för programmet

Programmet utgår från nationella samt internationella överenskommelser och stadens vision. Lagarna och överenskommelserna bildar grunden för all hållbar utveckling.

Svensk grundlag

Den svenska grundlagen och våra internationella överenskommelser och konventioner uttrycker allas lika rättigheter. Dessa utgör grunden för en rättvis fördelning av såväl resurser som ekonomiskt och politiskt inflytande.

I grundlagen finns de tre principerna för social hållbarhet: jämlika förutsättningar, tillit, framtidstro:

”Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten.

Särskilt ska det allmänna trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa.

Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.

Det allmänna ska verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden samt värna den enskildes privatliv och familjeliv.

Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara. Det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person.”

Stadens vision och Agenda 2030

Visionen Västerås 2026 – Staden utan gränser, beskriver en stad som ”växer och utvecklas till en hållbar stad att vara stolt över, där människorna känner att allt är möjligt. En stad med självaktning, där många vill leva sina liv”. En av pelarna i visionen är ”Tillsammans för Västerås” vilket innebär att:

”vi ska känna oss delaktiga och vilja vara med och bidra till en trygg och harmonisk stad. Vi vill ha miljöer och aktiviteter där vi kan hitta ett socialt sammanhang att ingå i, med ett starkt engagemang som gör oss nyfikna på varandra och våra olikheter. En stad där mångfalden kommer bli vår stora tillgång och våra olikheter skapar många möjligheter.”

Västerås 2026 visar vägen för ett socialt hållbart Västerås.

Agenda 2030 består av sjutton mål som fastställts i FN och överenskommit av 193 länder. Syftet är att fram till år 2030 uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling världen över. Genom denna agenda delar vi visionen om en bättre värld, och agendan ger oss dessutom ett verktyg att mäta våra gemensamma ansträngningar och förflyttningar. Genom att utgå från Agenda 2030 i programmet kan vi jämföra oss med andra kommuner, regioner och andra länder.

Målen i agendan bildar gemensamt utgångspunkten för de målområden som

programmet för social hållbarhet omfattar. Målen i Agenda 2030 är odelbara i den meningen att de ömsesidigt påverkar varandra.

Programmet för social hållbarhet innefattar elva av de sjutton globala målen.

Barnrättsperspektivet

Programmet skall i sitt genomförande ta särskild hänsyn till barnrättsperspektivet.

Målbild – ett socialt hållbart Västerås

Vi ska vi verka för en ort som för lång tid framöver och med gemensamma vägval skapar jämlika förutsättningar, en stark tillit som leder till en aldrig sviktande tro på en god framtid.

Målbilden bygger på uthållighet, allas och den enskilde individens ansvar, stadens värdegrund, samhandling och framtidsoptimism.

UTHÅLLIGHET I VARJE TID, PÅ VARJE PLATS

Att upprätthålla mänskliga rättigheter och säkra det demokratiska samhället är ett arbete utan avbrott. Ett arbete som kräver uthållighet.

ALLAS RÄTTIGHETER ALLAS OCH ENVARS ANSVAR

Att vilja ta eget ansvar är ett villkor för långsiktig och hållbar utveckling. Ansvar handlar om våra val och vilken inverkan de har på oss själva och människor i vår omgivning och vilka möjligheter de valen ger kommande generationer.

VÄRDEGRUND

Genom att dela ett gemensamt förhållningssätt i mötet mellan oss människor gör det stor skillnad för oss som individer och för stadens hållbara utveckling. Den värdegrund som är antagen för Västerås stads dagliga arbete är:

Alltid bästa möjliga möte, vilket betyder:

- Öppenhet och kreativitet för lärande och utveckling
- Samarbete och handlingskraft för resultat
- Ansvarstagande och delaktighet för kvalitet och effektivitet
- Respekt och omtanke för de människor vi möter

SAMVERKAN BLIR SAMHANDLING

I Västerås finns en lång och stark tradition av samverkan – genom förtroende och respekt för människors kunskap, egen förmåga och vilja att ta ansvar för sin stad. Vi tar denna samverkanskraft till samhandling: individ, civilsamhälle och näringsliv går gemensamt från ord till handling, samhandling.

FRAMTIDSOPTIMISM

Gnistan finns hos varje människa: att göra avtryck med en kraft att påverka livet för sig själv och andra. Att lösa samhällsproblem och verka för en god, hållbar plats. När vi skapar ett hållbart Västerås bygger vi också vår egen tro på framtiden.

Västerås stads övergripande riktning för arbetet för social hållbarhet

Västerås stads program för social hållbarhet utgår från två huvudområden:

- **goda livsvillkor utifrån individens förutsättningar och behov**
- **demokrati, delaktighet och medskapande för ett socialt hållbart samhälle**

Huvudområdet goda livsvillkor tar sikte på individens möjligheter; området demokrati, delaktighet och medskapande på hur vi gemensamt bygger vårt samhälle. Inom ramen för varje huvudområde, finns ett antal målområden eller strategier som pekar ut riktningen för arbetet inom programmet. Gemensamt för målområdena är att dessa bidrar till att stärka jämlika förutsättningar, tillit och framtidstro för ett socialt hållbart Västerås.

Till programmet skall en årlig handlingsplan tas fram. Genom att arbeta efter handlingsplanen säkerställer vi den gemensamma förflyttningen mot ett socialt hållbart Västerås.

Målområdena är även kopplade till målen i Agenda 2030.

Goda livsvillkor

Det krävs grundläggande förutsättningar för människor att nå sin fulla potential och bidra till den hållbara samhällsutvecklingen.

Målet är att bygga ett Västerås för:

- Stärkt hälsa och motverkande av alla former av hälsohot.
- Utbildning som är likvärdig och inkluderande och som främjar hållbar utveckling-
- Individens rätt till arbete och sysselsättning.
- Tillgång till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder för alla.

STÄRKT HÄLSA OCH MOTVERKANDE AV ALLA FORMER AV HÄLSOHOT

Området omfattar mål 1, 2,3,5,10 och 17 i Agenda 2030

Vi ska ge förutsättningar för en god hälsa och motverka alla former av hälsohot inklusive våld. Genom aktiviteter och miljö, dvs. både det vi gör och den fysiska och psyksiska miljö vi lever i, skapas förutsättningar för god hälsa. Genom god hälsa får människor en förutsättning att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Den globala trenden är att människor lever allt längre. Utifrån detta utvecklar och investerar vi i hälsa, till exempel genom våra stödsystem för att på sikt få en återinvestering i samhällets utveckling i stort.

UTBILDNING SOM ÄR LIKVÄRDIG OCH INKLUDERANDE OCH SOM FRÄMJAR HÅLLBAR UTVECKLING

Området omfattar mål 4, 5, 10 och 17 i Agenda 2030

Alla människor ska få likvärdig tillgång till alla utbildningsnivåer. Människor ska få möjlighet till livslångt lärande av god kvalitet som leder till relevanta och ändamålsenliga kunskaper och förmågor.

Åtgärder inom området ska syfta till utbildning av god kvalitet för alla. All utbildning ska främja kunskaper och färdigheter – egenskaper som alla bidrar till hållbar utveckling.

Utbildningsfrågor ska ses utifrån behovet av kunskapsinhämtning under hela livet och då särskilt kopplat till möjligheten till deltagande i arbets- och samhällsliv.

INDIVIDENS RÄTT TILL ARBETE OCH SYSSELSÄTTNING

Området omfattar mål 5, 8, 9, 10 och 17 i Agenda 2030

Vi eftersträvar ett Västerås där förutsättningar ges för alla människor att kunna arbeta och vara sysselsatta och som bygger att den enskilde individen också har skyldigheter. Ett meningsfullt arbete och sysselsättning är avgörande för den enskilda människan och ett avgörande bidrag för samhällets sociala och ekonomiska hållbarhet.

TILLGÅNG TILL FULLGODA, SÄKRA OCH EKONOMISKT ÖVERKOMLIGA BOSTÄDER FÖR ALLA

Området omfattar mål 5, 10, 11 och 17 i Agenda 2030

Grupper i samhället har svårigheter att få tag på bostad. Västerås stad ska planera för en variation av hustyper, upplåtelseformer och prisbilder för att nå ökad valfrihet i boendet och mindre segregation. Därmed skapas förutsättningar för att tillgången fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder är säkrad.

Demokrati, delaktighet och medskapande

Känslan av samhörighet och möjligheten till delaktighet och inflytande i samhället lägger grunden till människors välbefinnande och hälsa.

Tillit mellan människor och förtroende för myndigheter skapar en social sammanhållning. Sammanhållningen bidrar till en känsla av trygghet för invånarna.

Målet är att bygga ett Västerås som bygger på:

- Inkludering, samhandling och demokrati
- Trygghet och levande kommundelar

INKLUDERING, SAMHANDLING OCH DEMOKRATI

Området omfattar mål 5, 10, 11, 16 och 17 i Agenda 2030

I Västerås arbetar vi för ökade förutsättningar för människor att mötas. Detta för att motverka motsättningar och för att ge förutsättningar för nära samhandling med civilsamhället, näringsliv och andra samhällsaktörer.

Vi strävar efter att säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagarbaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer.

TRYGGHET OCH LEVANDE KOMMUNDELAR

Området omfattar mål 5, 10, 11, 16 och 17 i Agenda 2030

En målsättning är att kommunens offentliga rum ska vara attraktiva, trygga och tillgängliga för alla. Trygghet innebär möjligheter och förutsättningar för människor att på lika villkor röra sig i staden, delta i olika aktiviteter och i det offentliga livet.

Vi strävar efter att alla stadens stadsdelar, tätorter och landsbygd ska vara lika attraktiva och främjar därför positiva kopplingar mellan kommundelarna. Här krävs en kombination av fysiska och sociala åtgärder för att nå socialt hållbar kommunutveckling. Förståelse för varandra uppstår i mötet mellan människor, vilket i sin tur ger förutsättningar för inkludering. Genom att skapa förutsättningar för att träffas genom trygga, säkra och tillgängliga mötesplatser, funktioner, stråk och flöden ökar vi den sociala hållbarheten.

Kulturen är viktig för invånarna i Västerås och deras välbefinnande. Även för näringsliv, arbetsmarknad, turism och stadens attraktionskraft spelar kulturen en viktig roll. Vi använder kulturen som ett verktyg för att bidra till social hållbarhet genom möten, ökad förståelse och stärkt dialog mellan människor. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet; kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade utvecklingen.

Programmets genomförande

Programmet uttrycker Västerås stads strategier för social hållbarhet. Det krävs i hög grad samhandling för att nå resultat. Samhandlingen innebär ett engagemang från det offentliga, den privata sektorn, det samlade civilsamhället och andra aktörer. På detta sätt stärker vi varandra och berikar vårt samhälle.

Till programmet kopplas en handlingsplan för Västerås stads verksamheter, för att konkret visa vad som ska genomföras i vår organisation och tillsammans med andra för att stärka den sociala hållbarheten. Handlingsplanen följs årligen upp med stöd av nationella indikatorer, statistik och verksamhetsdata.

Avslutande ord

I det hållbara Västerås skapar vi tillsammans ett samhälle där människors grundläggande behov uppfylls. Sant i Brundtland-rapporten 1987, sant för oss 2018... på väg mot år 2030.

Här, i ett hållbart Västerås har människor jämlika förutsättningar, känner framtidstro och tillit. Här går vi från samverkan till samhandling, från ord till handling. Det gäller i relationer, när som helst och överallt mellan människor, till lokalsamhället och samhällsfunktionerna i stort.

I Västerås delar vi kultur och sammanhang, trygghet i livets alla faser, tillgänglighet till offentlig service och stöd. Ett hållbart Västerås, rättssäkert med delaktiga invånare. Tillsammans för Västerås – i dag och i morgon!

VÄSTERÅS STAD

Kontaktcenter: 021-39 00 00

www.vasteras.se